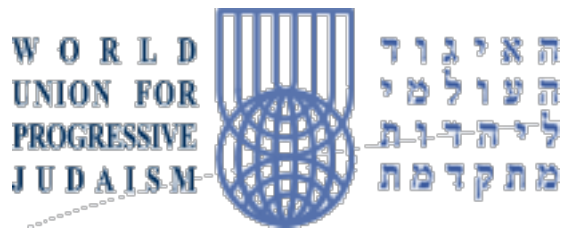

5777

Torah from Around the World

Rabbi Juda droeg een kan en rabbi Sjim'on een mand het beth hamidrasj (leerhuis) binnen. Zij zeiden: „Handwerk is een grootse zaak, want het geeft eer aan degenen die het doen.“

Babylonische Talmoed,

Nedariem 49b

Sjabbat 6 mei 2017 / 10 Ijar 5777, Acharé Mot-Kedosjiem, Wajikra/Leviticus 16:1 - 20:27

Tanach blz. 230 - 241

Haftara: Amos 9:7 - 15

Tanach blz. 1176 - 1177

Commentaar: Dr. Carol Ochs is adjunct professor Joods Religieus Denken aan het Hebrew Union College - Jewish Institute of Religion in New York.

vertaler: Channa Kistemaker

[Het Engelse origineel](#)

Liefde en dood

Het eerste vers van deze sidra, „Na de dood van de twee zonen van Aharon die stierven toen ze in de nabijheid van de Eeuwige kwamen, zei de Eeuwige tegen Mosjé“, herinnert ons eraan dat het heilige niet alleen aantrekkelijk is, maar ook gevaarlijk. In *Das Heilige* (Breslau, 1917, in vertaling van John Harvey als *The Idea of the Holy*, Oxford University Press, 1923), beschrijft Rudolf Otto het heilige als het *mysterium tremendum et fascinans*, wat men zou kunnen vertalen als 'een vreeswekkend en fascinerend mysterie'. Wij worden door deze macht aangetrokken, maar hij bezorgt ons ook angst. Wanneer wij proberen deze dwingende kracht, die ons tegelijkertijd aantrekt en bang maakt, te begrijpen, kunnen we haar vergelijken met een *mysterium tremendum et fascinans* dat wij uit onze menselijke verhoudingen kennen. Het begrip past heel goed op onze erotische relaties, die levenbrengend zijn, bezielend, heerlijk, maar die ook een gevaar vertegenwoordigen en kunnen leiden tot jaloezie en zelfs tot de dood. Misschien is het daarom, dat de sidra, die ons

herinnert aan de dood van Nadav en Awihoe, de zonen van Aharon, eindigt met een gedetailleerde beschrijving van de seksuele relaties die door God verboden zijn.

Drie van de vier basale menselijke behoeften - voedsel, beschutting, slaap en seks - zijn van wezenlijk belang voor het voortbestaan van het individu, seks niet. Een individu kan zich van seks onthouden en toch blijven leven, maar de gemeenschap heeft seks nodig om te overleven. Het Jodendom tilt deze basale behoeften uit boven hun 'dierlijke' vorm door ons regels te geven voor geoorloofd en ongeoorloofd voedsel, het markeren van onze deurposten met het Sjema, het bidden voor het slapen gaan en bij het ontwaken, en over niet-toegestane seksuele relaties.

Eros is niet alleen een belangrijke drijfveer, dat is hij zeker, maar hij is veel meer dan dat. Het Hebreeuws kent slechts één woord voor liefde, *ahava*, terwijl klassiek Grieks er vier heeft. De verschillen tussen het Hebreeuwse en het Griekse begrip van liefde kan ons helpen te begrijpen waarom de menselijke liefde en seksualiteit zo'n krachtig beeld is voor onze relatie tot God. De vier Griekse termen zijn *eros*, waar ons woord erotisch vandaan komt; *filia*, dat op vriendschap duidt; *caritas*, dat verband houdt met liefdadigheid; en *agape*, dat verwijst naar een meer algemene liefde, niet echtelijk of intiem. Misschien legt het Hebreeuwse woord, net als het Engelse en het Nederlandse, een wijsheid aan de dag door te erkennen dat liefde al deze verschillende aspecten in zich heeft, en meer. Daarom zouden we niet moeten proberen ze te onderscheiden. Erotische hartstocht hoort bij een levenslange relatie, maar valt er niet mee samen, en het verbond tussen echtgenoten staat op een betekenisvolle manier model voor ons verbond met God.

In vroeger tijden konden de Israëlieten God alleen ontmoeten binnen de muren van de Tempel en ook dan nog alleen door zich te voegen naar de bemiddeling van de Leviëten en zich te houden aan strenge regels voor kleding en gedrag. Tegen de tijd dat David leefde, had die vormelijkheid zich ontwikkeld tot een levenslange relatie, waarin plaats was voor lofprijzing, smeekbeden, bekentenissen en voor een fikse woordenwisseling die de lucht klaarde, zoals in Psalm 13:2-4:

*Hoe lang nog, Eeuwige, zult U mij vergeten,
hoe lang nog verbergt U voor mij uw gelaat?
Hoe lang nog wordt mijn ziel gekweld door zorgen
en mijn hart door verdriet overstelpt, dag aan dag?
Hoe lang nog houdt mijn vijand de overhand?
Zie mij, antwoord mij, Eeuwige, mijn God!*

De liefde is er niet minder om, maar de troost is veel groter. Liefde is niet: je gedragen zoals het hoort, maar je authentiek gedragen.

Acharé Mot beschrijft de ongemakkelijke, nieuwe, en nog steeds vrees inboezemende tijd van de liefde. De sidra blijft van groot belang, niet vanwege de afzonderlijke seksuele betrekkingen die zij als ongeoorloofd bestempelt, maar omdat zij ons eraan herinnert hoe machtig seksuele relaties kunnen zijn. Iemand die altijd een voorbeeldig leven heeft geleid, kan alles waar hij of zij voor stond verraden met één daad van seksuele onbezonnenheid. Seks brengt niet alleen leven voort, maar het maakt ook dat wij voelen dat we leven. Tegelijk weten we dat zo'n levenskracht ten goede gebruikt kan worden, maar ook ten kwade. Binnen de context van deze sidra worden wij eraan herinnerd, dat wij dicht bij God willen komen, maar op een manier die ons doet leven in plaats van ons te vernietigen. Laten we onszelf eraan herinneren hoe God tegen Mosjé zei dat hij zijn schoenen moest uittrekken, omdat hij op heilige grond stond (Sjemot/Exodus 3:5). Met net zo'n vrees en beven moeten wij degene benaderen met wie wij seksuele gemeenschap willen hebben. Dat is namelijk ook heilige grond. Wij moeten ons voor ogen houden dat de ander, net als iedereen, naar Gods beeld is geschapen - dus wij moeten die ander met eerbied benaderen.